ІНСТИТУТ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПАТОЛОГІЇ, ОНКОЛОГІЇ І РАДІОБІОЛОГІЇ ім. Р.Є. КАВЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ

"ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора Інституту
експериментальної патології,
онкології і радіобіології
ім. Р.Є. Кавецького НАН України,
доктор біологічних наук, с.н.с.,
_____ Л.Г. Бучинська
«05» 07 2018 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА”

напрям підготовки **доктор філософії**
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

Спеціальність: **091 – Біологія**
222 – Медицина

Київ – 2018

Програма та робоча програма навчальної дисципліни «**Педагогічна практика»** для докторів філософії з галузі знань 91 – «Біологія» та 22 – «Охорона здоров'я» денної форми навчання за спеціальністю 091 – «Біологія» та 222 – «Медицина». Київ.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: д.м.н., проф., академік НАН України В.Ф. Чехун

Програма та робоча програма затверджена на засіданні
Вченої ради Інституту експериментальної патології,
онкології і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького НАН України
Протокол № 8 від « 5 » липня 2018 р.

Заступник Голови Вченої ради
Інституту експериментальної патології,
онкології і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького
НАН України

_____ /д.б.н., с.н.с. Л.Г. Бучинська/
(підпис)

«_05_» _____липня_____ 2018 р.

Професор кафедри фундаментальної медицини
ННЦ «Інститут біології і медицини»
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
доктор медичних наук, професор,
академік НАН України

_____ В.Ф. Чехун
(підпис)
«05» 07 2018 р.

© д.м.н., проф., акад. НАН України В.Ф. Чехун, 2018 р.
© ІЕПОР ім. Р.Є. Кавецького НАН України, 2018 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма вивчення навчальної дисципліни «**Педагогічна практика»** складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки доктора філософії з галузі знань 91 – Біологія та/або 222 – Медицина.

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 3,0</td><td rowspan="2">Галузь знань
91 – Біологія
22 – Охорона здоров‘я
(шифр, назва)</td><td rowspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">Загальна кількість годин для денної форми навчання – 90 годин</td><td rowspan="4">Спеціальність
091 – Біологія
222 - Медицина</td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>4-й</td></tr>
<tr><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>7-й</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Тижневих годин для денної форми навчання:

самостійної роботи студента – 4,5 годин</td><td rowspan="3">Освітньо-кваліфікаційний рівень:
Доктор філософії</td><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год</td></tr>
<tr><td>Вид контролю: залік</td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

На сьогоднішній день суспільство вимагає, щоб сучасний фахівець-біолог мав глибокі теоретичні та практичні знання у галузі біологічних наук, іноземних мов, а також володів педагогічною майстерністю. Все це безпосередньо залежить від організації навчального процесу зі студентами, зокрема від рівня проведення педагогічної практики, яка є важливою формою практичної підготовки майбутніх фахівців.

Педагогічна практика вбачається формою професійного навчання аспірантів на базі вищих навчальних закладах, провідною ланкою практичної підготовки майбутніх викладачів кваліфікації 091 – «Біологія» та/або 222 – «Медицина». Практика проводиться в умовах, максимально наближених до професійної діяльності.

Курс «Педагогічна практика» належить до переліку нормативних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу професійної підготовки аспірантів зі спеціальності 091 – «Біологія» та/або «Медицина» на четвертому році

навчання (7 семестр). Вона забезпечує особистісний і професійний розвиток аспіранта та спрямована на вдосконалення знань, формування в аспірантів системи умінь самоорганізації педагогічної діяльності, набуття педагогічного досвіду організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі.

Курс "**Педагогічна практика**" ознайомить аспірантів з правилами ведення кафедральної документації (планами роботи, протоколами засідань, планами роботи викладача-куратора групи, розподілом навчального навантаження, навчальними програмами тощо). Маючи різні форми та види, педагогічна практика сприяє розвитку професійної самосвідомості, культури спілкування, формуванню теоретичної, практичної та особистісно-мотиваційної складових професійної компетентності аспірантів. Крім того, під час її проходження у аспірантів формуються навички педагогічної діяльності та починає складатися власний творчий стиль педагогічної діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: практична педагогічна діяльність як викладача, адаптація до освітнього середовища вищого навчального закладу.

<u>Метою</u> викладання навчальної дисципліни "Педагогічна практика" є: вдосконалення знань, формування у аспірантів системи умінь самоорганізації педагогічної діяльності, набуття педагогічного досвіду організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі.

Основним завданням вивчення дисципліни "**Педагогічна практика**" **є:** набуття педагогічного досвіду організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі.

В результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

***знати*:**

- зміст навчальних дисциплін за фахом та узгоджувати його з набутим досвідом й професійною діяльністю майбутніх фахівців, критично оцінювати власні уміння застосовувати організаційно-методичні форми навчання у вищій школі;
- теоретико-методологічні засади налагодження контактів, організації діалогічного спілкування зі студентами відповідно до їхніх психологічних особливостей, дотримання норм педагогічної етики та педагогічного такту;
- теоретико-методологічні засади організації навчально-виховного процесу у вищій школі, сутності, мети, функцій, науково-педагогічних, моральних цінностей діяльності викладача, теоретико-методичних аспектів організації педагогічної взаємодії, навчально-пізнавальної діяльності студентів, емоційно-виховного впливу на їхній розвиток;
- алгоритм організації різних видів педагогічної діяльності у вищій школі.

***вміти**:*

- організовувати різні види педагогічної діяльності у вищій школі, виокремлювати критерії оцінки їхньої ефективності, готовність визначати особистісну педагогічну позицію як викладача, здатність проектувати та окреслити модель власної педагогічної діяльності у вищій школі, проводити об‘єктивний аналіз ситуацій, що виникають у ході педагогічного процесу, та самостійно приймати рішення;
- критично аналізувати зміст навчальних дисциплін за фахом та узгоджувати його з набутим досвідом й професійною діяльністю майбутніх фахівців, критично оцінювати власні уміння застосовувати організаційно-методичні форми навчання у вищій школі, аналізувати потреби, інтереси, ставлення студентів до навчального процесу, пропонувати ідеї щодо вдосконалення їхніх знань, умінь, формування позитивної мотивації навчання відповідно до їхніх індивідуально-типологічних особливостей;
- організовувати діалогове спілкування зі студентами відповідно до їхніх психологічних особливостей, дотримуватися норм педагогічної етики та педагогічного такту, обирати й застосовувати доцільні стилі педагогічної поведінки у конфліктних ситуаціях, доцільні способи розв’язання конфліктів зі студентами, викладачами, уміння налагоджувати контакти та вести дискусії з науковцями, представниками громадськості з наукових проблем, відстоювати особистісну науково-педагогічну позицію на демократичних засадах тощо;
- критично оцінювати власні педагогічні уміння відповідно до інноваційних підходів, визначати інноваційні моделі, технології організації навчально-виховного процесу у вищій школі та приймати рішення щодо їхнього застосування, оцінювати власну відповідальність як викладача в організації навчання, взаємодії зі студентами, окреслювати шляхи, засоби вдосконалення власних професійно-педагогічних знань, умінь, розвитку особистісних рис, значущих для педагогічної діяльності.

Аспірант повинен усвідомлювати професійну значущість практичної діяльності викладача та свідомо застосовувати теорію навчання і виховання у педагогічному процесі. Досягти певного розвитку професійних, педагогічних навичок і вмінь. Вміло здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни.

Для аспірантів зміст практики полягає в наступному:

• Ознайомлення практиканта з основними напрямками діяльності базової кафедри, з професійними обов'язками практиканта, з робочими програмами та навчальними планами дисциплін викладання.

• Складання індивідуального плану і програми роботи практиканта, які включають завдання з навчально-виховної, психолого-практичної і науково-дослідницької діяльності.

• Відвідування засідань кафедри та участь у їх роботі. Відвідування лекцій, семінарських і практичних занять, що проводяться викладачами базової

кафедри (1–2); Участь в обговоренні „відкритих занять" професорів і доцентів кафедри.

• Відвідування занять, що проводяться іншими аспірантами-практикантами (1-2) із наступним аналізом. Участь в їх обговоренні.

• Підготовка планів і конспектів занять з основних лекційних курсів. Проведення практичних занять для студентів, які спеціалізуються по біології.

• Підготовка планів і методичних розробок лекційних, семінарських (практичних) занять (1-2) для студентів- і проведення цих занять.

• Оформлення результатів досліджень у вигляді доповіді до теоретичного семінару чи наукової конференції, що проводяться базовою кафедрою, або у вигляді наукової статті.

• Участь у підготовці кафедрою навчально-методичних посібників, контрольних і тестових завдань для студентів, що вивчають біологічні дисципліни.

• Проведення індивідуальної роботи зі студентами щодо написання курсових чи дипломних робіт, покращення академічної успішності тощо.

• Робота у бібліотеці для рекомендації студентам наукової літератури до семінарських занять та курсових робіт.

• Написання звіту аспіранта про результати проведення педагогічної практики.

4. Структура робочої програми навчальної дисципліни (самостійна робота, денна форма навчання).

№	Назва теми для самостійної роботи	К-сть год (90)
1	Відвідування й аналіз навчальних занять, проведених викладачами у закладі вищої освіти.	**10**
2	Визначення концептуальних засад організації педагогічної діяльності у вищій школі.	**10**
3	Ознайомлення з робочою програмою, змістом навчального курсу (за фахом).	**10**
4	Підготовка навчально-методичного забезпечення освітнього процесу у вищій школі.	**10**
5	Написання конспектів навчальних занять.	**12**
6	Налагодження контакту й організація педагогічної взаємодії зі студентами.	**8**
7	Проведення навчальних занять, різних за формою (лекційні, семінарські, практичні). Впровадження у навчальний процес інноваційних освітніх технологій та авторських методик.	**12**
8	Здійснення аналізу проведених колегами та самостійно організованих навчальних занять. Аналіз педагогічних ситуацій та самостійне прийняття рішень щодо вирішення проблем.	**8**
9	Організація самостійної роботи студентів.	**10**
	Всього	**90 год**

5. Методи навчання

Методи передавання та обміну словесною інформацією (розповідь, діалог), розвитку розумових дій (порівняння, розрізнення, аналогія, узагальнення, дедукція, індукція) практичні методи.

6. Організація проведення практики

Керівник практики зобов'язаний:

- довести до відома аспірантів-практикантів програму практики та ознайомити із графіком її проходження;
- ознайомити аспірантів-практикантів кафедри з їх правами і обов'язками під час проходження практики;
- консультувати аспірантів-практикантів з питань, що стосуються проходження практики;
- надавати методичні рекомендації та консультації з питань проходження практики;
- рецензувати навчально-методичні матеріали, підготовлені аспірантом-практикантом;
- контролювати ведення аспірантом-практикантом щоденника практики;
- після закінчення практики оцінити виконання запланованих заходів і скласти характеристику на кожного практиканта.

Керівник практики має право:

- вимагати від аспірантів-практикантів дотримання вимог цієї програми;
- вимагати від аспірантів-практикантів інформацію про хід виконання запланованих заходів;
- вимагати від аспірантів-практикантів дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку.

Аспірант-практикант зобов'язаний:

- перед початком практики ознайомитися з програмою практики;
- скласти план проходження педагогічної практики;
- виконувати заходи заплановані у плані проходження науково-педагогічної практики та індивідуальному плані-завданні;
- дотримуватися правил внутрішнього трудового розпорядку за місцем проходження практики;

Практикант має право:

- користуватись матеріально-технічною базою кафедри;
- звертатись за консультаціями до науково-педагогічних працівників кафедри.

Підведення підсумків аспірантської педагогічної практики проводиться шляхом аналізу звітної документації аспірантів. За результатами проходження практики ад'юнкти (аспіранти) формують звітні матеріали. До матеріалів додають:

1. Загальний звіт про проходження практики підписаний керівником практики;
2. План-конспект проведених залікових занять;
2. Характеристика від керівника практики на аспіранта.
3. Аналіз відвіданих навчальних занять;

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється відповідальною особою за проходження педагогічної практики на профільній кафедрі. Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної педагогічної діяльності практиканта протягом конкретного періоду. Кінцевим результатом науково-педагогічної практики є залік.

Завдання, виконані аспірантами оцінюються за кількістю балів:

• проведення начального заняття – 40 балів;
• рецензія на відвідані лекції, практичне, семінарське заняття (не менше двох) – 10 балів;
• написання плану-конспекту заняття – 10 балів;
• розробка тестових завдань для поточного або модульного контролю – 10 балів.

Письмовий звіт про проходження практики аспірантом оцінюється у 30 балів: враховується вичерпність, правильність і відповідність наданих аспірантом необхідних матеріалів, якість оформлення звіту.

Результати педагогічної практики керівник практики заносить до залікової відомості.

Підсумкове оцінювання здійснюється за наступною шкалою

<table>
<tr><td rowspan="2">Оцінка ECTS</td><td rowspan="2">Оцінка в балах</td><td colspan="3">За національною шкалою</td></tr>
<tr><td colspan="2">Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку</td><td>Залік</td></tr>
<tr><td>A</td><td>90 – 100</td><td>5</td><td>Відмінно</td><td rowspan="5">Зараховано</td></tr>
<tr><td>B</td><td>81-89</td><td rowspan="2">4</td><td>Дуже добре</td></tr>
<tr><td>C</td><td>71-80</td><td>Добре</td></tr>
<tr><td>D</td><td>61-70</td><td rowspan="2">3</td><td>Задовільно</td></tr>
<tr><td>E</td><td>51-60</td><td>Достатньо</td></tr>
</table>

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – **залік**.

8. Методичне забезпечення

Методичні вказівки, програми. Підручники та їх електронні форми. Навчальні посібники та конспекти лекцій. презентації.

Рекомендована література

1. Жиляєв, І. Б. Вища освіта України : стан та проблеми [Текст] / І.Б. Жиляєв, В. В. Ковтунець, М. В. Сьомкін. – К. : Науково-дослідний ін-т інформатики і права Нац. академії правових наук України, 2015. – 96 с.
2. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – С. 5–105.
3. Нововведення Закону України про вищу освіту щодо ступенів та кваліфікації вищої освіти та їх імплементація. http://edu-mns.org.ua/img/news/5496/222.
4. Закон України «Про вищу освіту» від 2014 р. Закон України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р .[електронний ресурс]: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
5. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380)
6. Болонський процес: Документи / Укл: З.І. Тимошенко, А.М.Грохов, Ю.А. Гапон, Ю.У. Полеха. – К.: Вид-во Європ.ун-ту, 2004. –169с
7. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник для студентів / М.М. Фіцула – К. : ―Академвидав‖, 2006. – 352 с.
8. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. – Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця : Вінницький соціально-економічний ін-т ун-ту Україна, 2006. – 402 с.
9. Вернидуб Р. М. Організація і управління навчальним процесом у вищому навчальному закладі: Навч. посібник / Національний педагогічний ун- т ім. М.П.Драгоманова. — К. : НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2005. — 110с.

Інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського.http://www.library.edu-ua.net
2. Електронна бібліотека. http://el-biblioteka.at.ua
3. Електронна бібліотека. http://books.tr200.net
4. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://zakon rada.gov.ua.
5. Закон України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про освіту». - http://zakon.rada.gov.ua.

6. Закон України «Про освіту». [Електронний ресурс] - Режим доступу: http:// zakon.rada.gov.ua. 7. Національна доктрина розвитку освіти [Електронний ресурс] - 2002. - №347. -Режим доступу до файлу: http: wwv.mon gov.ua ua

7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, затверджена Указом Президента України. [електронний ресурс]: http://tempus.org.ua/uk/news/823-nacionalna-strategija-rozvitku-osviti-v-ukrajini-na2012-2021-r-.html

8. Наказ «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 [електронний ресурс] // http://mon.gov.ua/

Автор _____ / Чехун В.Ф. _____ /

(підпис) (прізвище та ініціали)